

66 m²

PROFESIONALUS
PROJEKTAS

KAIP ĮRENGTI
VISAVERTĮ SODĄ
KOTEDŽO KIEMELYJE.

„Mon petit jardin“

NUOTRAUKOS – GINTARĖS KALUŠKEVIČIŪTĖS-JABLONSKIENĖS. TEKSTAS – DANGUOLĖS KIŠKIENĖS.

Taip kraštovaizdžio dizainerė Gintarė Kaluškevičiūtė-Jablonskienė (www.kitasvaizdas.lt) švelniai vadina savo nediduką, 66 m² sodą, kuriame ji eksperimentuoja, kurį keičia sodindama vis kitus augalus, stebėdama, kaip jie žydi ir žiemoja, kokios priežiūros reikalauja. „Mano sodelis yra tarsi bandymų laukas, jis kiekvienais metais keičiasi, nes turiu pažinti augalus, kuriuos naudoju projektuodama kraštovaizdį“, – sako Gintarė.

Kadangi iš abiejų sklypo pusių yra kaimynai, į sodą galima patekti tik iš svetainės (taip dažnai projektuojami kotedžų sklypai), bet Gintarė juokauja, kad jai tai primena Anglijos kiemeli. Šalia terasos pasodintas reprezentatyvus gėlynas – tarsi svetainės tąsa, o atokiau, prie gyvatvorės – kasmet besikeičianti eksperimentų vieta.

ORIGINALI IDĖJA

GINTARĖ SAKO LABAI MĖGSTANTI RUTULINIUS BUKSMEDŽIUS, KURIE SODUI SUTEIKIA STRUKTŪROS IR STABILUMO. „MAN PATINKA NET IR BUKSMEDŽIŲ KVAPAS, JIS PRIMENA PRANCŪZIJOS PILIŲ PARKUS (NORS KITIEMS GAL KAPINES). ŽIEMĄ JUOS VIETOJ EGLUTĖS PAPUOŠIU GIRLIANDOMIS: APVYNIOTI ŠVIEČIANČIOMIS LEMPUTĖMIS IR APSNIGTI JIE LABAI GRAŽŪS, O KADANGI AUGA PRIE PAT LANGO, TAMPA IR KAMBARIO PUOŠMENA.“

Vienas šeiminių mėgstamiausių pavasarinų augalų – raktažolė. Tiems, kurie nenori auginti tulpių ar kitų svogūninių gėlių, mat jas reikia iškast, džiovinoti, raktažolės yra puiki alternatyva – tai nereiklus, šėšėlį mėgstantis augalas. Jei sąlygos geros, kandeliabrinė raktažolė sode žydi ir vasarą.

„MAŽĄ SODĄ SUPROJEKTUOTI IR APŽELDINTI KARTAIS NET SUNKIAU NEI DIDELĮ – JUK VISI POREIKIAI TOKIE PATYS, NORISI IR POILSIO ERDVĖS, IR TERASOS, IR ŽAIDIMŲ ZONOS, IR DARŽIUKO. VISA TAI REIKIA SUTALPINTI MAŽAME PLOTE TAIP, KAD ATRODYTŲ HARMONINGAI, BET NEGALIMA DARYTI KLAIDŲ, NES ŠIOS IŠ KARTO MATYTI.“

Sklypas su kotedžu yra ant nedidelio šlaito, tad būtų tekę supilti pylimą, tačiau Gintarė pasiūlė kaimynams (čia vienoje linijoje yra penki namai) bendru sutarimu visiems įrengti atraminę betoninę sienelę ir taip išvengti rūpesčių dėl nepatogaus šlaito priežiūros. Virš sienelės palikta erdvė gyvatvėrei, visi kaimynai pasodino vienodas vakarines tujas 'Brabant' ir tai suteikė namų grupei solidumo bei tvarkos. Tujos greitai auga, jos bus karpomos formuojant stačiakampę griežtos formos gyvatvėrę.

Želdynų kompozicija tolimesniame kampe – tai kraštovaizdžio dizainerės eksperimentų vieta, kur ji atranda gražiausius augalų derinius. Vieni augalai ateina, kiti išeina, labai greitai augantys ar sparčiai besiplečiantys mažam sodui netinka ir iškeliauja į didesnes erdves: pirmaisiais metais čia buvo pasodinta saulėgraža, tačiau ji išsikerojo, užėmė per daug vietos,

tad dabar Gintarė verčiau renkasi varpinius augalus. Šalia gėlių ji augina ir daržoves, nes mano, kad atskirų lysvių joms nereikia. Krapų, ridikėlių ar burokėlių spalvos ir formos pakankamai gražios ir dekoratyvios, kad daržovės galėtų augti gėlyne. Šį kartą pirmame augalų kompozicijos plane pasodinta visa eilė vešliai žaliuojančių gražgarsčių.

Sklypo takams kraštovaizdžio dizainerė pasirinko juodo skalūno plokštes – jų juostos suskaidė erdvę į skirtingas zonas. „Skalūnas suteikia sodui struktūrą, puošia jį, juo patogų po lietaus vaikščioti nesušlampant kojų, o vakare takai nuo saulės maloniai įšyla. Skalūno takai atskiria gėlynus nuo vejų, atlieka apvadų vaidmenį. Didelis mažų erdvių privalumas tas, kad, kai ploto nėra daug, galima naudoti brangesnes medžiagas – skalūną, klinkerio plyteles – kurias ne visada sau leidžiame didelėse erdvėse. Mažam sodui galime pirkti ir brangesnes vejų žolių sėklas – taip padariau ir matau skirtumą, žolė labai sveika, sodri“, – paaikškina Gintarė.

VERTINGAS PATARIMAS

KAI VIETOS MAŽAI, GINTARĖ PATARIA ŽALIOS VEJOS PLOTĄ MINIMALIAI SUMAŽINTI AR NET VISAI JOS ATSIŠAKYTI, NES SODO STRUKTŪRĄ GALIMA KURTI TAKAIS AR AIKŠTELĖMIS, O VISĄ LIKUSIĄ ERDVĘ UŽPILDYTI AUGALAIS, NĖSIBAIMINANT NET IR DIDELĮ MEDĮ PASODINTI, KURIS TAPTŲ VERTIKALIU SKLYPO AKCENTU. AUGALAI SUTEIKIA PASLAPTINGUMO, VIZUALIAI KEIČIA APLINKĄ, ATRODO, KAD KAŽKAS TOLIAU UŽ JŲ DAR YRA.

Gintarė nepamainomu augalu vadina patagoninę verbena. Ji žydi nuo vasaros vidurio iki šalno, o ploni liauni stiebeliai labai gražiai dera su varpiniais augalais. Gėlyne ji pati pasisėja ir sėkmingai auga. Vienas iš nedaugelio vienmečių Gintarės mėgstamų augalų – gaurė. Ji neiššala tik šiltuosiuose kraštuose, tad labai populiari Prancūzijoje. Gaurės labai ilgai žydi, o ir po to jų stiebeliai išsaugo rožinę spalvą.

Kraštovaizdžio dizainerė įsitikinusi, kad mažas sodas yra tarsi dar vienas kambarys – tik lauke, atkartojantis namų erdvės stilistiką, spalvas ar tą pačią augalų temą.

Svetainės langas yra įspūdingo dydžio, namo viduje daug didelių augalų, tad puošnus gėlynas šalia terasos yra lyg svetainės pratęsimas, susiejantis interjerą su eksterjeru.

„Turiu vienintelį medį, kuriuo labai džiaugiuosi, jis visiškai nereiklus ir maksimaliai dekoratyvus – tai rojaus obelis, ji labai ilgai žydi rožiniais žiedais, lapai yra vyšninės spalvos, o per visą žiemą ant šakelių kabo mažučiai obuoliukai. Dabar jau užtelėjusią obelį formuoju, kad būtų tanki ir apvali, atkartotų buksmedžių formą. Sodas yra geometrinis, jo tiesias griežtas linijas siekiu sušvelninti apvalių formų augalais, akmenimis“, – patirtimi dalijasi Gintarė.

Gėlynuose anksti pradeda žydėti ne tik tulpės, bet ir šeimininkės mėgstamos kekinės katžolės 'Grog' – jos nuostabiai atrodo visą vasarą, žydi panašiai kaip šalavijai, tik ilgiau, vilioja drugelius ir vabzdžius. Būna ne tik žemaūgių, bet ir aukštų katžolių, iš toliau jos šiek tiek primena levandas, tik yra nepalyginti lengviau už šias auginamos ir nereiklios.

Dekoratyviniai česnakai išsiskiria savo forma, yra žemi ir labai dideli, žydi vidury vasaros, o lapai neželsta. Net ir nužydėję burbulai išlieka dekoratyvūs, atkartoja apvalių buksmedžių siluetus, todėl Gintarė neskuba jų nupjauti.

Gėlynuose įkomponuoti akmenys – sklypo senbuviai. „Palikau tuos, kurie čia liko po statybų suversti lauke, ir sudėliočiau taip, kaip man buvo įdomu, o dabar naudojuosi, kai reikia įlįsti nuravėti gėlynus. Akmenys čia gyveno visą amžinybę, todėl norėjau, kad čia ir liktų. Sodui jie suteikia savito charakterio ir struktūros (nors užima vietą, kurios ir taip mažai). Vienas akmuo atrodė labai tinkamas panaudoti įrengiant minimalistinį fontanėlį, kad net ir mažame sodelyje būtų galima klausytis vandens čiurlenimo, tačiau kol kas tam neužteko energijos ir laiko“, – atskleidžia kraštovaizdžio dizainerė.

*KRAŠTOVAIZDŽIO
DIZAINERĖ SAKOSI
VIENMEČIŲ GĖLIŲ
BEVEIK ATISISAKIUSI,
KAD AUGALŲ PRIE-
ŽIŪRA NEVIRSTŲ
TARNAVIMU SODUI.*

Sode žydi liatriai 'Kobold', išsiskiriantys ne tik puošniais, drugius viliojančiais žiedynais, bet ir subtiliais dekoratyviais plonais lapeliais. Liatrių lapų formą atkartoja toliau į aukštį besistiebiančios veronikos 'Diane', kurių baltos žiedų šluotelės išryškėja žalios gyvatvorės fone ir pagyvina sodą. Tarp veronikų ir liatrių pasodinti šilokai 'Rainbow' gėlynei suteikia stabilumo, sultingi violetinio atspalvio jų lapai ir rausvi žiedai dekoratyviausi vasarą.

„Spalvų akcentai man labai svarbūs, augalus komponuoju tarsi tapydama, kad bet kuriuo metų laiku gėlynas būtų lyg savotiškas paveikslas. Nors svajoju sukurti baltai žalią sodą – nes stilistiškai jis būtų labai gražus, – tačiau savo sklype negaliu to padaryti, nes man reikia daugiau spalvų“, – sako Gintarė.

Dar vienas mažo sklypo privalumas tas, kad jam galima nusipirkti labai geros žemės. Gintarė atsivežė gryno švaraus komposto, jo netaupė ir gėlynuose supylė daug, kad ir krūmų būtų galima pasodinti, ir augalai kuo ilgiau būtų tinkamai aprūpinti. Kadangi kompostas švarus, sodą reikia mažai ravėti ir nebūtina mulčiuoti. Mulčias kraštovaizdžio dizaineriui neatrodo dekoratyvus sprendimas (ypač spalvotas, sode nederantis lyg svetimkūnis), jai artimesnis natūralistinis sodo stilius, kai augalai patys išsikerija ir neleidžia piktžolėms želti.

Labai puošnios ir sodą pagyvinančios gėlės yra rožės. Kraštovaizdžio dizainerė pataria nesibaiminti, kad tai lepūs augalai, svarbiausia pasidomėti veislėmis ir pasirinkti tas, kurias nesudėtinga auginti (yra ir tokių, kurių žiemai dengti nereikia). O atsidėjo rožės ilgu žydėjimu iki pat šalnų. Gėlyne žydinčios arbatinės rožės 'Chippendale' įdomios tuo, kad prasiskleidę žiedai būna persikų atspalvio, o baigiant žydėti tampa šviesiai rožiniai. Gintarė sakosi mėgstanti chameleoniškus augalus, kurie keičia atspalvius, nes tai dar vienas būdas mažame sode džiaugtis spalvų įvairove. ■

Su papurusiais rožių žiedais kontrastuojantys tiesūs, aukšti šalavijai – nuostabūs greitai augantys ir išsiskiriantys augalai, siekiantys iki 1 m ir neturintys ypatingų poreikių. Juos reikia sodinti ten, kur daug saulės, kitaip ištįs į jos pusę, o svarbiausia – jei liepa, po pirmojo žydėjimo, bus pakirpti, jie sužydės antrą kartą.

PROJEKTUOJANT MAŽĄ SKLYPĄ REIKIA LABAI PRECIZIŠKAI APGALVOTI KIEKVIENĄ AUGALĄ, KAD JIS BŪTŲ NELEPUS BEI DEKORATYVUS, NES VISADA YRA IŠ ARTI MATOMAS IR NEPAKEIČIAMAS. KOKIOS VEISLĖS PASITEISINA, PAAIŠKĖJA JAS AUGINANT.

Terasoje Gintarė bandė auginti vazone didžialapę hortenziją, tačiau eksperimentas nepasiteisino, nes gėlė itin lepi, kelia per daug rūpesčių (bent jau Vilniaus zonoje), nes reikia laiku uždengti, įnešti į garažą, išnešti... Nors vazonai mažam sodui suteikia išskirtinio dekoratyvumo ir labai jį puošia, nedaug kas juose gali žiemoti papildomai neapšiltinus, o tai kelia nemažai rūpesčių...

Kelių veislių šalavijų, šiloku, iš sėklų išaugintos levandos ir buksmedžio spalvos, faktūros, formos susipina į tapybišką gamtos paveikslą.